

взаємодії між підрозділами слідства та відповідними підрозділами, а й специфікою розслідування відповідних злочинів.

Денежко О.В.,

ад'юнкт кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

НАЛЕЖНІСТЬ ДОКАЗІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ

Відповідно до ст. 94 КПК України, слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінюють кожний доказ з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення.

Проблемам дослідження властивостей доказів в своїх працях велику увагу приділяли такі вчені як: В. Д. Арсен'єв, Ю. М. Грошевий, В. И. Зажичський, Н. М. Кіпніс, Р. В. Костенко, В. А. Лазарева, П. А. Лупинська, Г. М. Мінковський, І. Б. Михайловська, С. В. Некрасов, В. Т. Нор, Ю. К. Орлов, М. А. Погорецький, Н. В. Сібільова, А. Б. Соловйов, М. С. Строгович, С. А. Шейфер, М. Є. Шумило та інші вчені-процесуалісти.

Поняття доказів охоплює: 1) будь-які фактичні дані, що мають значення для кримінального провадження (змісту); 2) процесуальну форму їх закріплення (спосіб існування у матеріалах кримінального провадження) та відповідний носій відомостей (джерело). Усі зазначені елементи перебувають у взаємозв'язку та в своїй єдності утворюють поняття доказів. Отже докази – це єдність будь-яких фактичних даних (відомостей про факти) та їх процесуальних джерел.

У ст. 85 КПК України сформульовано критерії визначення належності доказів, проте не визначено що слід розуміти під належністю доказів, а від правильного її визначення залежить належне забезпечення прав і свобод осіб, що беруть участь у кримінальному провадженні, забезпечення гарантій та дотримання принципів кримінального судочинства, досягнення достовірного знання у кримінальному провадженні і у цілому досягнення мети та вирішення завдань кримінального провадження.

Н. В. Сібільова визначає її як можливість використання доказів для встановлення фактів та обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, з огляду на існуючий між ними взаємозв'язок та визначає

критерії, яким повинен відповідати віднесений доказ: 1) значення для справи обставин, що ним встановлюються; 2) значення цього доказу для встановлення саме цих обставин [2, с. 21].

Належність доказів визначається тим, що вони підтверджують існування або відсутність обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні. Тобто використання прямих або непрямих доказів у кримінальному розслідуванні. Прямий доказ – прямо, безпосередньо вказує на ті факти і обставини, що підлягають доказуванню. Наприклад, показання свідка, про те, що він особисто бачив, момент нанесення тілесних ушкоджень потерпілому.

Непрямі докази обґрунтовують обставини, які підлягають доказуванню не прямо, а опосередковано через проміжні факти шляхом послідовних висновків. Наприклад, із показів свідка, було встановлено, що він бачив на місці вбивства двох чоловіків, які стояли неподалік та розмовляли, що збігається з часом вчинення злочину. В даному випадку зазначені показання свідка є непрямыми доказами причетності до вбивства двох чоловіків, які знаходилися неподалік місця вбивства, та збігається час їх знаходження з часом вбивства.

За результатами аналізу точок зору процесуалістів та практиків, а також відповідних положень чинного кримінального процесуального законодавства, можна зробити висновок про те, що властивість належності охоплює не весь доказ у цілому, а лише його змістовну частину – фактичні дані.

Належність доказу – це придатність встановлювати обставини, що є предметом доказування, через логічний зв'язок між отриманими фактичними даними в процесі розслідування і тим, що потрібно доказувати. Визначивши, які саме обставини кримінального провадження необхідно встановити, можна вирішити питання про належність конкретних фактичних даних до кримінального провадження, тобто їх належність для вирішення конкретної задачі.

Обставини, що підлягають доказуванню, виступають критерієм належності доказів. Оскільки під час розслідування кримінального провадження доказова база збільшується, то можливе збільшення обставин, які потребують встановлення, тобто належність доказів на певному етапі кримінального провадження може змінюватися. Належність доказів у кримінальному провадженні безпосередньо визначається колом висунутих версій стороною обвинувачення, тобто їх припущень про характер, обставини розслідуваної події.

Отже, належними є докази, що підтверджують як наявність, так і відсутність передбачуваного логічного зв'язку доказу із обставинами, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні або інших обставин, які мають значення для кримінального провадження. Докази, визнані неналежними, не підлягають перевірці та оцінці, їх інші властивості (допустимість і достовірність) не визначаються.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: із останніми внесеними змінами № 2599-VIII від 18.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.374, [Електронний ресурс]. – Режим доступу-<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

2. Сибільова Н. В. Допустимість доказів у радянському кримінальному процесі / Н. В. Сибільова. – К. : НМК ВО, 1991. – 64 с.

3. Арсеньев В. Д. Вещественные доказательства в советском уголовном процессе: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 1957. 16 с

4. Волошина В. К. Щодо питань реалізації принципу змагальності у доказуванні на стадії досудового розслідування за новим Кримінальним процесуальним кодексом України. *Юрид. часопис Нац. акад. внутр. справ.* 2013.№2. С. 166-171.

5. Грошевий Ю. М., Хотенець В. М. Кримінальний процес України. Харків: Право, 2000. 494 с

Дробишева О.С.,

старший науковий співробітник

Харківського науково-дослідного інституту
судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса

Гайдамакіна Д.І.,

старший науковий співробітник

Харківського науково-дослідного інституту
судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса

ДО ПИТАННЯ ПОЧЕРКОЗНАВЧОГО ДОСЛІДЖЕННЯ КОРОТКИХ РУКОПИСНИХ ЗАПИСІВ, ВИКОНАНИХ ОСОБАМИ ПОХИЛОГО Й СТАРЕЧОГО ВІКУ

Основні напрямки наукових досліджень у судовому почеркознавстві завжди відображали потреби експертної та судової практики щодо удосконалення методик і методів вирішення судово-почеркознавчих завдань.

У наш час об'єктами судово-почеркознавчої експертизи часто стають короткі рукописні записи осіб старечого й похилого віку. Такі почеркові об'єкти зустрічаються в різного роду нотаріальних і банківських документах, заповітах, договорах, дорученнях тощо.

Серед наукових праць учених-почеркознавців, присвячених вивченню почеркознавчого дослідження підписів і коротких рукописних записів, виконаних особами похилого й старечого віку, слід згадати роботи видатних екс-